

ВРАХУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННІ СИСТЕМИ ЦІЛЕЙ ПІДПРИЄМСТВА

В.В. Кошевець, аспірант

А.О. Швіндіна, к.е.н, доцент

Сумський державний університет

Досвід іноземних компаній показує, що компанії, які концентрують свою увагу на операційній ефективності діяльності в довгостроковому періоді мають всі шанси припинити своє існування. Тому для більшості компаній головною метою діяльності стає створення акціонерної вартості, що є можливим за умови високої прибутковості та наявності конкурентних переваг.

Однією із конкурентних переваг є збалансоване управління компанією, що передбачає досягнення не лише економічних цілей, але і соціальних та екологічних. Врахування екологічних аспектів у процесі управління дозволяє не лише отримувати прибутки у короткостроковому періоді, але й забезпечує довгострокову ефективність діяльності компанії.

Екологічний аспект охоплює питання впливу на навколишнє природне середовище всіх видів діяльності організації, починаючи від пошуку та придбання сировини, матеріалів та енергоносіїв і до виготовлення та утилізації готової продукції (послуги). Підприємство повинне проводити ідентифікацію екологічних характеристик, приймаючи до уваги не лише процес виробництва, але і сировину, енергію та матеріали (так звані «входи»), продукцію (послуги), викиди, скиди та відходи (так звані «виходи»). Крім того, слід враховувати ймовірність виникнення аварійних та інших позаштатних ситуацій, які можуть статися на виробництві, збільшення виробничих потужностей, розширення підприємства, або навпаки, його ліквідацію.

На етапі входу деструктивний вплив виробника пов'язаний з вилученням матеріалів та енергоносіїв з природного середовища. При цьому зі зростанням об'ємів виробництва збільшується навантаження на сировинну базу.

На етапі переробки сировина та матеріалів вплив підприємства на навколишнє середовище пов'язаний з утворенням викидів у атмосферу, скидів у водні джерела, формуванням відходів, шкідливістю виробництва для працівників, ймовірністю виникнення аварійних ситуацій.

На етапі виходу підприємство отримує не лише готову продукцію, але й викиди, скиди та відходи. Крім того сама продукція може здійснювати деструктивний вплив на навколишнє середовище за умови неправильного використання чи складної технології утилізації.

Врахування екологічних аспектів в процесі виробництва продукції передбачає встановлення більш високих вимог до якості вхідної сировини та енергоносіїв, до наявних технологій виробництва та обладнання, до самої продукції. Так, для продукції, яка виготовляється з відновлюваних ресурсів, доцільно зменшувати використання штучних домішок, замінюючи їх натуральними речовинами. Це дозволить зменшити шкідливість виробництва та об'єми викидів шкідливих речовин.

Деякі виробники вважають, що природоохоронна діяльність не є виправданою, оскільки потребує значних фінансових витрат, що в свою чергу призводить до зменшення операційної ефективності діяльності. Проте, як свідчить досвід іноземних компаній, поєднання економічних та екологічних цілей є цілком можливим. Наприклад, відмова від неякісної сировини дозволить зменшити запиленість робочої зони, що призведе до зниження шкідливості виробництва та зменшення об'ємів викидів речовин у атмосферу. Крім того, використання у виробничому процесі більш якісної сировини дозволяє збільшити вихід продукції за рахунок більш ефективного використання входу. При цьому значну увагу слід приділяти і використанню ресурсозберігаючих технологій, що дозволить знизити навантаження на сировинну базу. Таким чином, посилюючи контроль за входами підприємство отримує додаткову вигоду за рахунок збільшення матеріаловіддачі, зменшення шкідливості виробництва та зменшення об'ємів викидів речовин у атмосферу.

Підприємство повинне розробити для себе процедуру ідентифікації екологічних аспектів всіх видів діяльності, продукції і послуг, а також систему контролю та програму впливу на виявлені показники. Зазначені процедури необхідні для того, щоб визначити ті найбільш значущі екологічні аспекти діяльності, продукції або послуг, які можуть чинити значний вплив на навколишнє середовище. На основі отриманої інформації підприємство матиме змогу зменшити деструктивний вплив на навколишнє середовище, стати екологічно відповідальним виробником та збільшити свої прибутки і отримати нові можливості для подальшого розвитку.